

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको एकीकृत वार्षिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय,
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल ।
भाद्र, २०८२

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको एकीकृत वार्षिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय,
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल ।
भाद्र, २०८२

मन्तव्य

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन, २०८१ को दफा २३ बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्थाको असार मसान्तसम्मको प्रतिवेदन तयार गरिएको छ। प्रदेश सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, सचिवालय तथा कार्यालयहरूबाट सम्पादन भएका कार्यहरूलाई थप पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन यस विवरणले महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने कुरामा म विश्वस्त रहेको छु। यस प्रतिवेदनमा प्रदेशको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति; राजस्वको अनुमान र प्राप्ति; खर्चको यथार्थ विवरण; प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा समावेश भएका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको अवस्था, स्थानीय तहमा भएको वित्त हस्तान्तरणको अवस्था लगायतका विवरणहरू संलग्न छन्।

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयबाट बजेट तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नीति, निर्देशन, अनुगमन तथा मूल्यांकन र सहजीकरणद्वारा गरिएको निरन्तर प्रयासको फलस्वरूप आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल विनियोजित बजेटको ७२.१% खर्च भएको छ जुन गत आ.व. २०८१/८२ को ६५.२% भन्दा लगभग ७% बढी हो। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा चालु तर्फ ७०.८% र पुँजीगत तर्फ ७२.९% वित्तीय प्रगति हासिल भएको छ। लुम्बिनी प्रदेश सरकारले आ.व. २०८१/८२ मा कुल आय प्रक्षेपणको ७३.१% अर्थात् २८.४७ अर्ब प्राप्ति गरेको छ जुन गत आ.व.को भन्दा ४.५२% बढी हो। संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप प्रदेश सरकारको क्षेत्राधिकारबाट उल्लेख्य राजस्व सङ्कलन गर्न सकिने अवस्था छैन तथापी आ.व. २०८१/८२ मा आ.व. २०८०/८१ को तुलनामा प्रदेश सरकारले सङ्कलन गर्ने एकल राजस्व २९.४% र सवारी साधन कर ५.८% ले वृद्धि भएको छ।

प्रस्तुत वार्षिक प्रतिवेदनबाट प्रदेश सरकारको आय व्ययको अवस्था एवम् विभिन्न मन्त्रालयबाट सम्पादित आयोजना तथा कार्यक्रमको यथार्थपरक जानकारी प्राप्त हुनेछ जसले आगामी दिनमा समग्र बजेट प्रक्रियामा सुधारको मार्गचित्र तयार गर्न सहयोग पुग्नेछ। साथै, प्रदेशको अर्थतन्त्रलाई अपेक्षित दिशामा डोऱ्याउन सघाउ हुने विश्वास समेत लिएको छु।

अन्त्यमा, यस प्रतिवेदन तयारीका लागि आवश्यक तथ्याङ्क तथा सूचना उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु हुने सबै मन्त्रालय तथा निकायहरू र प्रतिवेदन तयार गर्नुहुने मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

धनेन्द्र कार्की

मन्त्री

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

विषयसूची

परिच्छेद- १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमी	१
१.२ कार्यकारी सारांश.....	१

परिच्छेद- २

समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

२.१ आर्थिक अवस्था	
२.२ वित्तीय अवस्था	

परिच्छेद ३

मन्त्रालय/निकायगत प्रगति विवरण

३.१ प्रदेश सभा सचिवालय	
३.२ प्रदेश लोक सेवा आयोग	
३.३ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	
३.३.१ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय.....	
३.३.२ प्रदेश पूर्वाधार विकास प्राधिकरण.....	
३.४ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	
३.५ उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	
३.५.१ पर्यटन विकास परिषद	
३.६ ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय.....	
३.७ कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय.....	
३.८ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	
३.८.१ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रतिष्ठान	
३.९ वन तथा वातावरण मन्त्रालय.....	
३.१० भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय.....	
३.११ युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय.....	
३.१२ शहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय	

३.१३ सामाजिक विकास मन्त्रालय	
३.१३.१ लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालय	
३.१४ स्वास्थ्य मन्त्रालय	
३.१५ लुम्बिनी प्रदेश योजना आयोग	

परिच्छेद -४
सवाल र सुझाव

४.१ सवाल	
४.२ सुझाव	

परिच्छेद-१

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन, २०८१ को दफा २३ को उपदफा (४) मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले अर्धवार्षिक र वार्षिक रूपमा सो अवधि समाप्त भएको दुई महिना भित्र राजस्व, खर्च र आयोजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान (वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदान) का साथै वैदेशिक अनुदान तथा ऋणको अनुमान, प्राप्ति तथा परिचालनको यथार्थ विवरण, प्रदेश सरकारको नीति तथा बजेटमा समावेश भएका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्था र अन्य आवश्यक विवरणहरू सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसै प्रावधान बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको वार्षिक समीक्षा गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी राजस्व, खर्च, अनुदान र ऋणको अनुमान, प्राप्ति तथा परिचालनको यथार्थ विवरण, प्रमुख नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको स्थिति, मन्त्रालय/निकायगत खर्चको विवरण, कार्यान्वयनमा रहेका मुख्य-मुख्य कार्यक्रमको भौतिक र वित्तीय प्रगति, मुख्य मुख्य उपलब्धि, कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा देखा परेका समस्या र आगामी दिनमा गर्नुपर्ने सुधारका क्षेत्रहरू समेतको एकीकृत मूल्याङ्कन प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ। सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायबाट प्राप्त प्रगति विवरण प्रतिवेदनको परिच्छेद-३ मा समावेश गरिएको छ। साथै, विगतका आर्थिक वर्षहरूको सोही अवधिको प्रगति विवरणसँग आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रगतिलाई तुलना समेत गरिएको छ।

परिच्छेद-२

प्रदेशको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

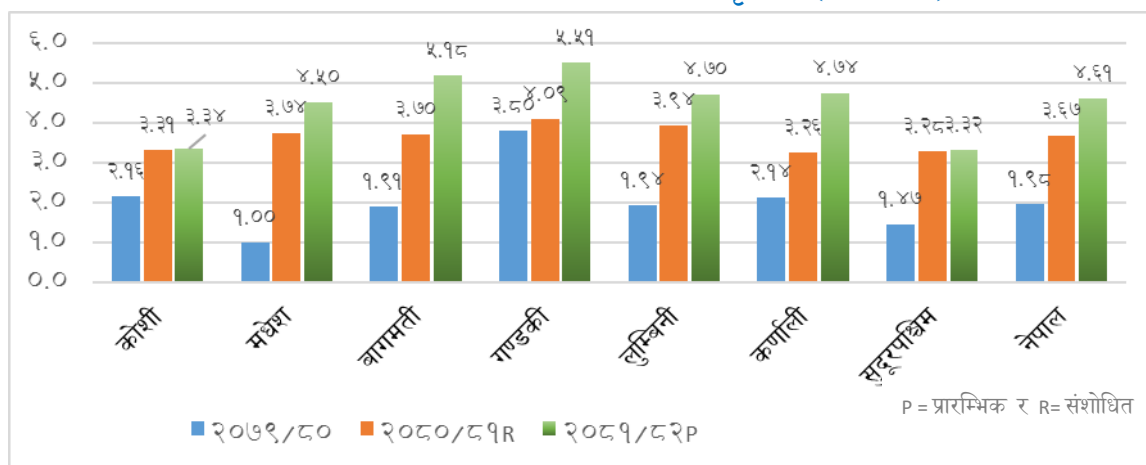
२.१ आर्थिक अवस्था

राष्ट्रिय अर्थतन्त्रका आन्तरिक एवम् बाह्य परिसूचक सबल तथा सुदृढ बन्दै गएका छन्। कृषि, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको उत्पादन बढ्ने अनुमान छ। आर्थिक क्रियाकलापमा बढोत्तरी हुँदै गएकोले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा मुलुकको अर्थतन्त्र मध्यम दरले विस्तार भएको अनुमान छ। कृषि, विद्युत तथा ग्याँस, यातायात तथा भण्डारण लगायतका क्षेत्रमा भएको वृद्धिका कारण आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको आर्थिक वृद्धिदर ४.६१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो वृद्धिदर ३.६७ प्रतिशत रहेको थियो।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर ४.७ प्रतिशत कायम रहने अनुमान रहेको छ। प्रदेशगत रूपमा आर्थिक वृद्धिदर सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशको ५.५१ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशको ३.३२ प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशको गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आर्थिक वृद्धिदर ३.९४ प्रतिशत रहेको र आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा १.९४ प्रतिशत रहेको थियो।

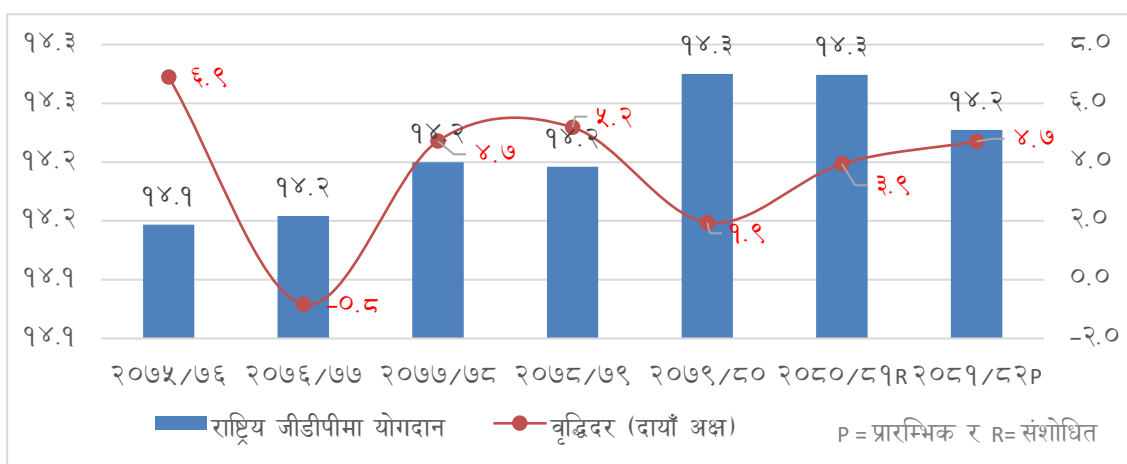
चार्ट २.१

पछिल्लो ३ आर्थिक वर्षको प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

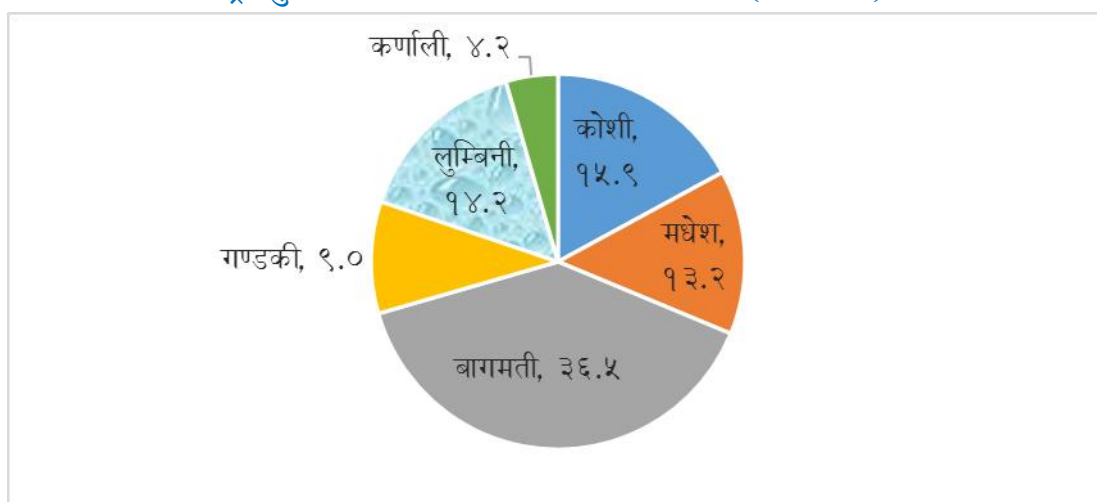
आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उपभोक्ताको मूल्यमा) रु.८ खर्ब ६९ अर्ब रहने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ भने गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु.८ खर्ब १५ अर्ब रहेको संशोधित अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको योगदान १४.२ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ।

चार्ट २.२
राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान सबैभन्दा बढी ३६.५० प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशको योगदान सबैभन्दा कम ४.२० प्रतिशत रहने अनुमान छ। पछिल्लो ५ वर्षमा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको योगदान करिब स्थिर रहेको छ।

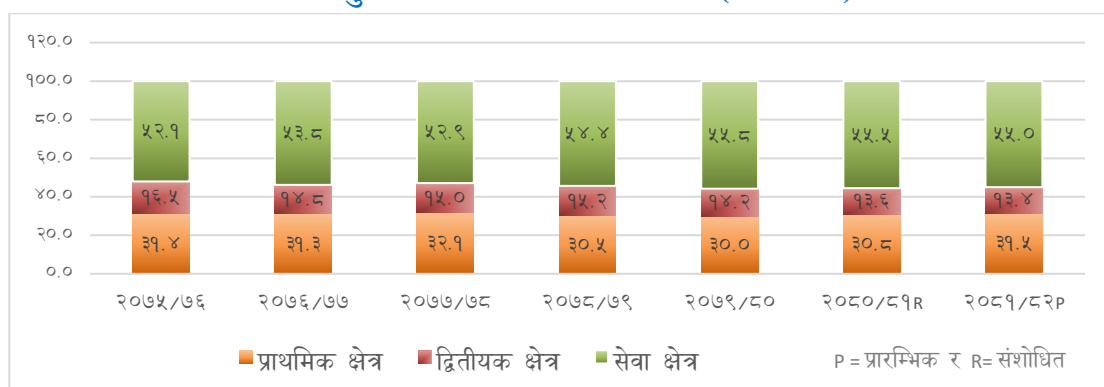
चार्ट २.३
राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (प्रतिशतमा)

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रारम्भिक अनुमान अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा) रु.७ खर्ब ६५ अर्ब ३७ करोड पुग्ने अनुमान रहँदा प्राथमिक क्षेत्रको रु.२ खर्ब ४१ अर्ब ३५ करोड, द्वितीयक क्षेत्रको १ खर्ब २ अर्ब ८८ करोड र सेवा क्षेत्रको रु.४ खर्ब २१ अर्ब १३ करोड हुने अनुमान रहेको छ।

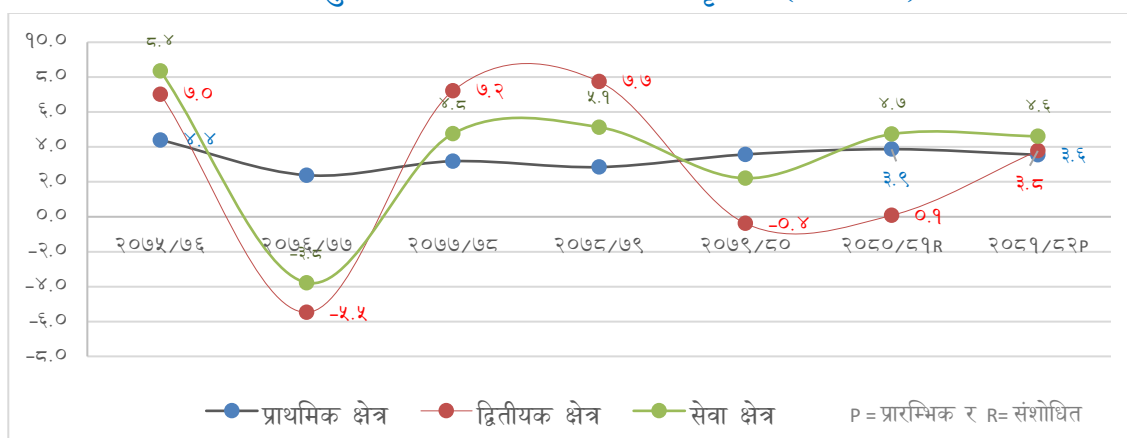
चार्ट २.४
प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३१.५० प्रतिशत, १३.४० प्रतिशत र ५५ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो योगदान क्रमशः ३०.८० प्रतिशत, १३.६० प्रतिशत र ५५.५० प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्राथमिक क्षेत्रको योगदानमा वृद्धि भएको देखिन्छ।

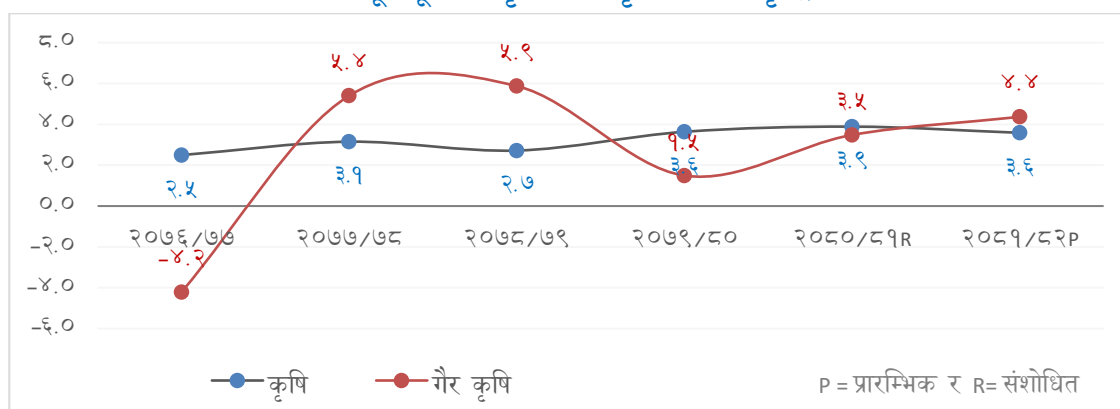
चार्ट २.५
प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्र र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३१.०२ प्रतिशत र ६८.९८ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३०.३ प्रतिशत र ६९.७ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट २.६
आधारभूत मूल्यमा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर

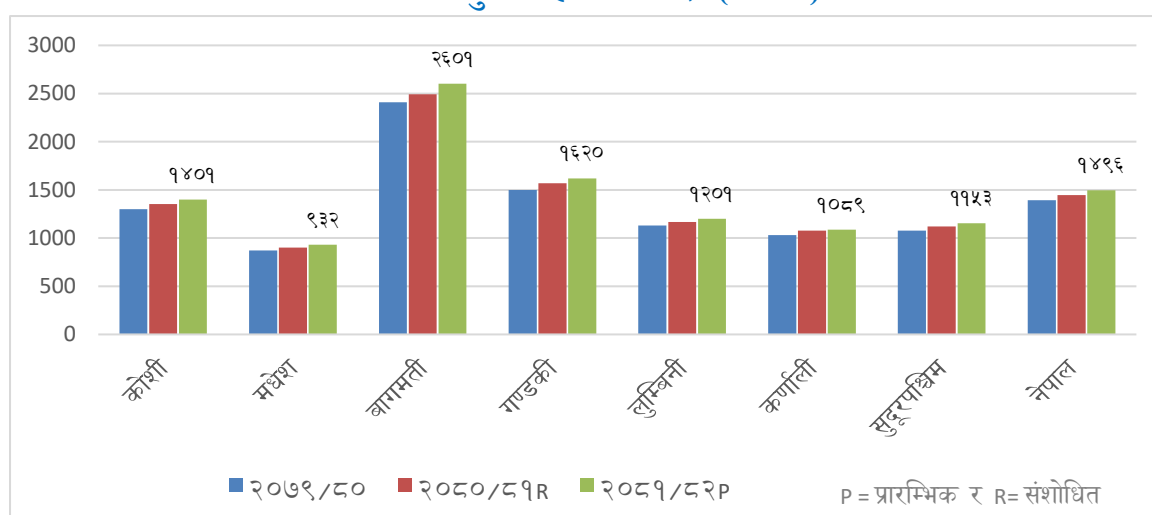

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा आधारभूत मूल्यमा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.६ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ४.४ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.९ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.५ प्रतिशत रहेको थियो।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १४९६ अमेरिकी डलर र लुम्बिनी प्रदेशको १२०१ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा बागमती प्रदेशको प्रतिव्यक्ति आय सबैभन्दा बढी २६०१ अमेरिकी डलर र मधेश प्रदेशको सबैभन्दा न्यून ९३२ अमेरिकी डलर रहने अनुमान रहेको छ।

चार्ट २.७
प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (डलरमा)

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

विन्दुगत आधारमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असाढमा नेपालको मुद्रास्फीति २.२० प्रतिशत हुँदा लुम्बिनी प्रदेशको १.७८ प्रतिशत रहेको छ। जसमा खाद्य तथा पेय पदार्थको मुद्रास्फीति -२.०१ प्रतिशत र गैर-खाद्य तथा सेवाको मुद्रास्फीति ३.९९ प्रतिशत रहेको छ। लुम्बिनी

प्रदेशको ग्रामीण क्षेत्रको उपभोक्ता मुद्रास्फीति २.०२ प्रतिशत तथा शहरी क्षेत्रको उपभोक्ता मुद्रास्फीति १.६२ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका २.१
लुम्बिनी प्रदेशको मुद्रास्फीति दर *

प्रदेश	खाद्य मुद्रास्फीति	गैर खाद्य मुद्रास्फीति	समग्र मुद्रास्फीति
ग्रामीण लुम्बिनी प्रदेश	-०.३६	३.५७	२.०२
शहरी लुम्बिनी प्रदेश	-३.२१	४.२४	१.६२
लुम्बिनी	-२.०१	३.९९	१.७८
नेपाल	-१.१९	४.१२	२.२०

स्रोत: नेपाल राष्ट्र बैङ्क

*प्रारम्भिक अनुमान

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ कोशी प्रदेशको वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ५.४६ प्रतिशत, मधेश प्रदेशको ४.१४ प्रतिशत, बागमती प्रदेशको ३.५७ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशको ३.३२ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशको ३.७० प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशको ३.३१ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशको ५.०२ प्रतिशत रहेको छ।

२.२ वित्तीय अवस्था

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रादेशिक वित्तको अवस्था सुधारोन्मुख रहेको छ। पछिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को तुलनामा प्रादेशिक आय तथा व्ययको दुवै पक्षमा सुधार भएको छ। प्रदेशको आन्तरिक राजस्व सङ्कलनमा निरन्तर वृद्धि हुदै गएको छ।

वित्तीय सङ्घीयताको कार्यान्वयनसँगै लुम्बिनी प्रदेशले संविधानले दिएको खर्च र राजस्व सम्बन्धी अधिकारको उपयोग गर्दै आएको छ। प्रदेश सरकारले प्रदेशको सीमित आयबाट बहुवर्षीय तथा अधुरा आयोजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न र जनताका आवश्यकता तथा मागलाई प्राथमिकीकरण गरी समयमै पूरा गर्ने नीति लिई स्रोत व्यवस्थापन गर्दै आएको छ।

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को असार मसान्तमा रु.८० करोड ५० लाख मात्र धनात्मक रहेको प्रदेश सञ्चित कोष गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार करिब रु.५० करोड धनात्मक रहेको देखिन्छ।

तालिका २.२
लुम्बिनी प्रदेशको सञ्चित कोष (रु.करोडमा)

क्र.सं	विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
१	कुल प्रादेशिक आय (२+३+४)	३५३२.०	३२७६.३	२७२४.२	२८३९.३२
२	कुल प्रादेशिक राजस्व	१४३०.३	१३२१.४	१३६७.६	१६३७.०
३	सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान (यथार्थ)	१५१२.५	१३४४.७	१०६९.३	११००.८
४	अन्य प्राप्ति	५८९.२	६१०.२	२८७.३	१०१.५
५	प्रादेशिक खर्च	३००५.१	३०२४.४	२६४३.७	२७८९.१
	चालु खर्च	१२६४.३	१२५०.८	१०४१.९	९९८.६
	पूँजीगत खर्च	१७४०.८	१७७३.७	१६०१.८	१७९०.५
	सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-) (१-५)	५२६.९	२५१.९	८०.५	५०.२२

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार लुम्बिनी प्रदेशको कुल **खर्च ७१.५७** प्रतिशत रहेकोमा चालु र पूँजीगत खर्च क्रमशः ६९.४२ र **७२.८३** प्रतिशत रहेको छ।
आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेशको कुल खर्च ६५.२ प्रतिशत रहेको थियो।

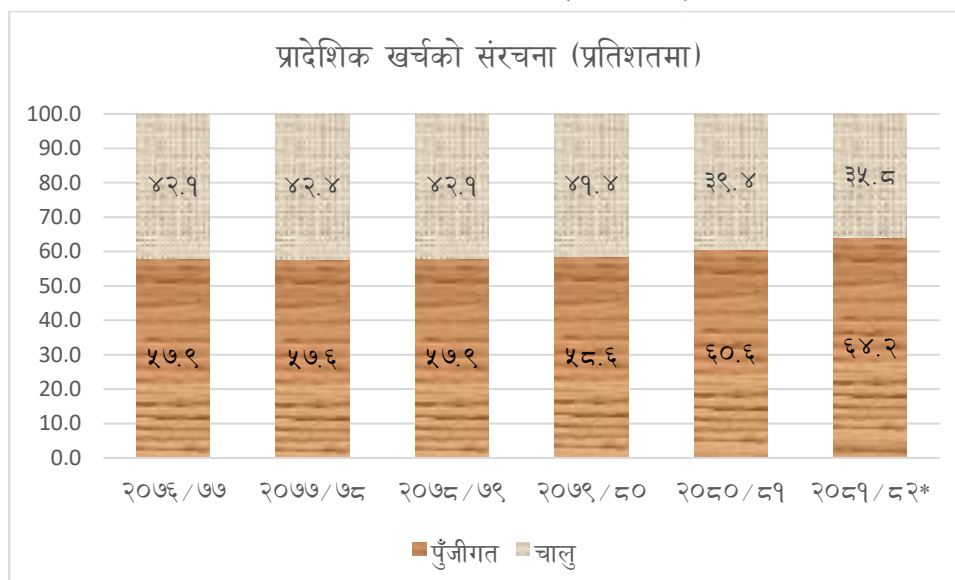
तालिका २.३
लुम्बिनी प्रदेशको खर्च प्रतिशत (अन्तिम बजेट अनुसार)

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
चालु खर्च	६९.३	८०.३	६९.८	७०.०	६०.८	६९.४२
पूँजीगत खर्च	७०.१	८३.३	७०.१	७१.२	६८.४	७२.८३
प्रादेशिक खर्च	६९.८	८२.०	७०.०	७०.७	६५.२	७१.५७

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार लुम्बिनी प्रदेशको कुल खर्च रु. २७ अर्ब ८९ करोड रहेकोमा चालु खर्च रु. ९ अर्ब ९८ करोड र पूँजीगत खर्च रु.१७ अर्ब ९० करोड छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेशको कुल खर्चमा पूँजीगत खर्चको अंश ६४.२ प्रतिशत रहेको छ। पछिल्ला वर्षहरूमा प्रदेशको कुल खर्चमा पूँजीगत खर्चको हिस्सा बढ्दै गएको देखिन्छ।

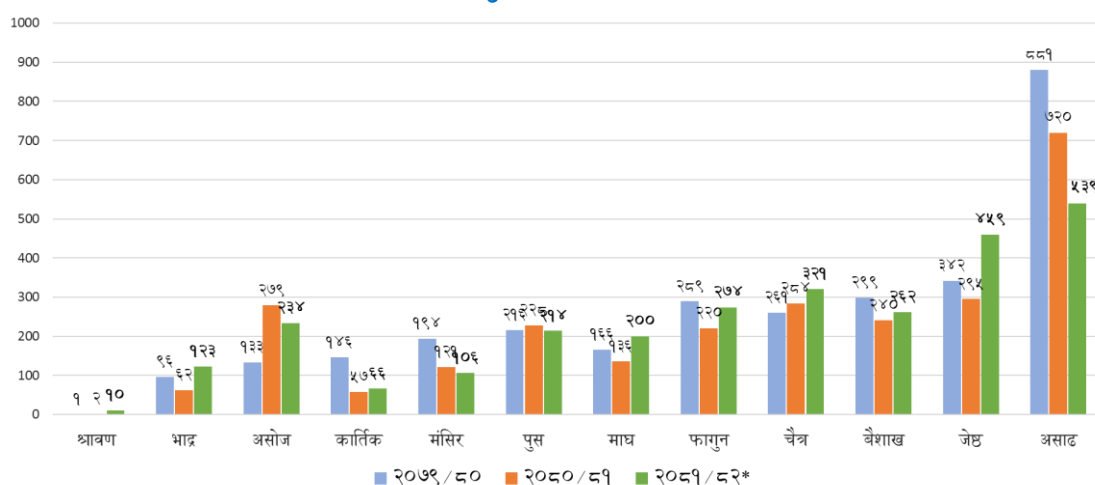
चार्ट २.४
प्रादेशिक खर्च संरचना (प्रतिशतमा)

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार लुम्बिनी प्रदेशको कुल खर्च रु. २७ अर्ब ८९ करोड रहेकोमा जेष्ठ महिनामा ४ अर्ब ५९ करोड र असाढ महिनामा ५ अर्ब ३९ करोड खर्च भई असाढमा धेरै खर्च हुने प्रवृत्तिमा सुधार भएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को असाढ महिनामा मात्रै ७ अर्ब २० करोड खर्च भएको थियो।

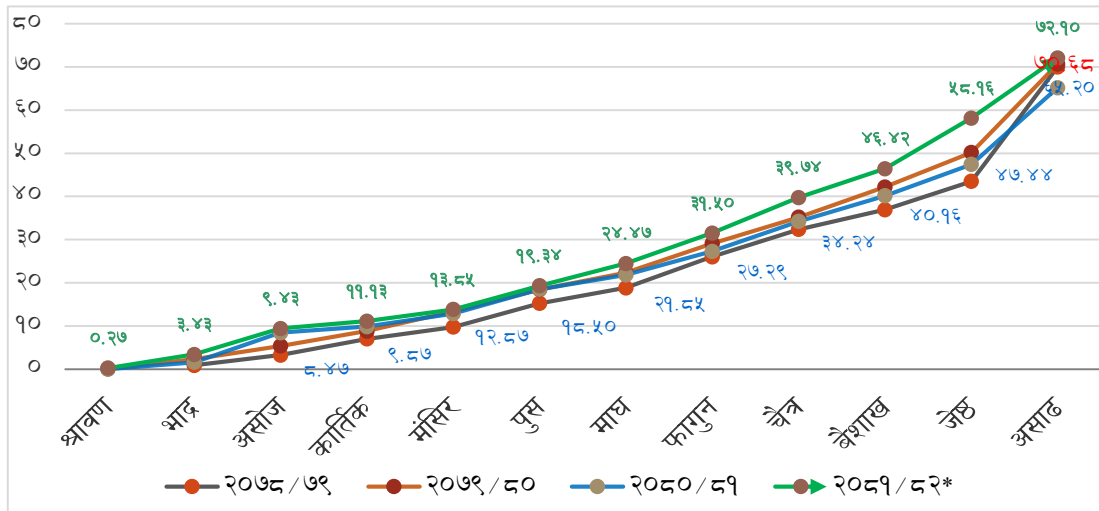
चार्ट २.५
मासिक खर्च प्रवृत्ति (करोडमा)

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को माघ महिनादेखि नै पछिल्ला तीन वर्षभन्दा बढी प्रादेशिक खर्च प्रगति भएको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वैशाख मसान्तसम्म ४६.४२ प्रतिशत र जेष्ठ मसान्तसम्म ५८.१६ प्रतिशत खर्च भई प्रदेशको खर्च प्रवृत्तिमा सुधार भएको छ।

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वैशाख मसान्तसम्म ४०.१६ प्रतिशत र जेष्ठ मसान्तसम्ममा ४७.४४ खर्च भएको थियो।

चार्ट २.६
मासिक खर्च प्रवृत्ति (प्रतिशतमा)

तालिका २.१
मन्त्रालय/केन्द्रीय निकायगत खर्च प्रगति (रु.करोडमा)

क्र.सं.	कार्यालय कोड	मन्त्रालय/केन्द्रीय निकाय	चालु खर्च			पूँजीगत खर्च			जम्मा		
			बजेट	खर्च	प्रतिशत	बजेट	खर्च	प्रतिशत	बजेट	खर्च	प्रतिशत
१	२०२	प्रदेश सभा	२२.५०	१९.०६	८४.७३	५.००	४.१५	८२.९२	२७.५०	२३.२१	८४.४०
२	२१०	प्रदेश लोक सेवा आयोग	८.३०	७.७०	९२.८०	०.७०	०.३७	५३.५०	९.००	८.०८	८९.७४
३	३०१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६०.६७	२३.५२	३८.७७	३.९२	०.८७	२२.२६	६४.५९	२४.३९	३७.७७
४	३०५	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	९.५०	६.४७	६८.११	०.५०	०.३५	६९.९२	१०.००	६.८२	६८.२०
५	३०७	उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	६२.४८	३३.३९	५३.४४	८१.९९	५४.६१	६६.६०	१४४.४७	८७.९९	६०.९१
६	३०८	उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय	२५.९५	१८.३५	७०.७३	३०१.१४	२३३.०१	७७.३८	३२७.०९	२५१.३७	७६.८५
७	३११	महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय	१६.९०	०.८१	४.७९	१.१५	०.२९	२५.०८	१८.०५	१.१०	६.०८
८	३१२	कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय	१३८.१९	९४.६९	६८.५२	९.७२	५.७९	५९.५३	१४७.९१	१००.४७	६७.९३
९	३१४	आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्रालय	२८.०५	१७.६६	६२.९७	१७.७४	९.८६	५५.५९	४५.७९	२७.५२	६०.११
१०	३२९	वन तथा वातावरण मन्त्रालय	११५.०४	८५.५५	७४.३६	११०.३२	६२.३५	५६.५२	२२५.३७	१४७.९०	६५.६३
११	३३७	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	४५.१५	२९.६०	६५.५७	१००३.६१	६७२.२४	६६.९८	१०४८.७६	७०१.८५	६६.९२
१२	३४७	खानेपानी, ग्रामिण तथा सहरी विकास मन्त्रालय	२५.९३	१७.५२	६७.५६	५१५.०१	४३९.८०	८५.४०	५४०.९४	४५७.३२	८४.५४
१३	३५०	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१६९.३७	१२४.४२	७३.४६	११५.०५	७५.१५	६५.३१	२८४.४२	१९९.५६	७०.१६
१४	३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३१८.०९	२५६.९५	८०.७८	२५७.४९	२३१.६६	८९.९७	५७५.५८	४८८.६०	८४.८९
१५	३९१	प्रदेश योजना आयोग	२.७८	१.१९	४२.८६	०.२५	०.०२	८.५२	३.०३	१.२१	४०.०६
१६	६०२	अर्थ - विविध	७५.३८	०.००	०.००	३५.००	०.००	०.००	११०.३८	०.००	०.००
जम्मा			११२४.२८	७३६.८९	६५.५४	२४५८.५९	१७९०.५२	७२.८३	३५८२.८७	२५२७.४०	७०.५४
१७	८०१	स्थानीय तह	३१४.१३	२६१.७०	८३.३१	०.००	०.००	०.००	३१४.१३	२६१.७०	८३.३१
कूल जम्मा			१४३८.४१	९९८.५९	६९.४२	२४५८.५९	१७९०.५२	७२.८३	३८९७.००	२७८९.१०	७१.५७

लुम्बिनी प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि कुल आयको लक्ष्य रु.३८ अर्ब ९७ करोडको राखेकोमा ७३.१ प्रतिशत अर्थात रु. २८ अर्ब ४६ करोड आय प्राप्त गरेको छ। जुन अघिल्लो वर्ष भन्दा ४.५२ प्रतिशत अर्थात रु १ अर्ब २३ करोडले बढी हो।

तालिका २.२
प्रादेशिक कुल आय (रु.करोडमा)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*	वृद्धि
लक्ष्य	४०९६	४२६४	४०४७	३८९७	४.५२%
प्रगति	३५३२	३२७६	२७२४	२८४६	
प्रगति प्रतिशत	८६.२	७६.८	६७.३	७३.१	

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

लुम्बिनी प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि प्रदेश सरकारको एकल अधिकारको रुपमा प्राप्त गर्ने राजस्वको लक्ष्य रु. ४ अर्ब ७१ करोड राखेकोमा ४१ प्रतिशत मात्र अर्थात रु.१ अर्ब ९३ करोड संकलन गरेको छ। त्यसैगरी गत वर्षको मौज्दात रु.२ अर्ब हुने अनुमान गरेकोमा रु.८० करोड ५० लाख मात्र मौज्दात रहेको थियो।

तालिका २.३
आ.व. २०८१/८२ को लुम्बिनी प्रदेशको राजस्व लक्ष्य र प्रगति (रु.करोडमा)

राजस्व	लक्ष्य	प्रगति	प्रगति प्रतिशत
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान	१४०२	११०८	७९.१
नेपाल सरकारबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँट	१२०२	१०७२	८९.३
नेपाल सरकारबाट प्राप्त रोयल्टी	५०	२०	३९.४
प्रदेशले सङ्कलन गर्ने (एकल अधिकार)	४७१	१९३	४१
प्रदेशले सङ्कलन गर्ने सवारी साधन कर (साझा अधिकार)	२८०	१८६	६६.३
स्थानीय तहले सङ्कलन गर्ने (साझा अधिकार)	२९२	१८७	६४.१
गत वर्षको मौज्दात	२००	८१	४०.३
कुल जम्मा	३८९७	२८४६	७३.१

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट बाँडफाँट भई लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई प्राप्त मूल्य अभिवृद्धि कर वापतको राजस्व रु. ७ अर्ब ९० करोड छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा १९.८ प्रतिशतले बढी हो। त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट बाँडफाँट भई लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई प्राप्त अन्तः शुल्क वापतको राजस्व रु. २ अर्ब ८३ करोड छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा २४.८ प्रतिशतले बढी हो।

तालिका २.४
नेपाल सरकारबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँट (रु.करोडमा)

राजस्व	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*	वृद्धिदर
मूल्य अभिवृद्धि कर	७३२	६६६	६५९	७९०	१९.८
अन्त शुल्क	२३८	२४२	२२७	२८३	२४.८
जम्मा	९७१	९०९	८८६	१०७२	२१.१

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारको एकल अधिकारको रूपमा संकलन गरेको राजस्व गत आर्थिक वर्षको तुलनामा २९.४ प्रतिशतले बढि भई १ अर्ब ७२ करोड रहेको छ। प्रदेश सरकारको एकल राजस्व निरन्तररूपको वृद्धि हुदै गएको छ। त्यसैगरी प्रदेश सरकारबाट संकलन तथा बाँडफाँट गरी प्रदेश सरकारलाई प्राप्त भएको राजस्व ५.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका २.५
प्रदेशले सङ्कलन गर्ने राजस्व (रु.करोडमा)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*	वृद्धिदर
प्रदेश सरकारको एकल राजस्व	१०३	१२२.४	१३२.९	१७२	२९.४०
सवारी साधन कर राजस्व	१५४.२	१५५.३	१७५.४	१८५.६	५.८

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारको एकल अधिकारको रूपमा प्रमुख राजस्व शीर्षकमा क्रमशः चालक अनुमति पत्र र सवारी, वन क्षेत्रको आय यातायात क्षेत्रको आम्दानी र व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर वापत रु.८० करोड, रु.४१ करोड, रु.२३ करोड र रु.८ करोड राजस्व संकलन भएको थियो।

तालिका २.६
प्रदेश सरकारको प्रमुख एकल राजस्व शीर्षक (रु.हजारमा)

संकेत	राजस्व शीर्षक	बार्षिक लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशतमा
१४२५६	चालक अनुमति पत्र र सवारी	१९५२०००	८०४८३३	४१.२३
१४२६४	वन क्षेत्रको आय	१३३२२५२	४१३३८७	३१.०३
१४२२५	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	३९१६२०	२३५२६१	६०.०७
१४२५३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२४८०२६	८०१७८	३२.३३
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१५२७३२	७३०९२	४७.८६
१४२२४	परीक्षा शुल्क	३२४१५२	३३३४६	१०.२९
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	६२५२८	३०७२२	४९.१३
१४५२९	अन्य राजस्व	२८२४	१९१०३	६७६
१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त	४६९९४	१७०२१	३६.२२
१४३१३	धरौटी सदरस्याहा	५९७२	५५६०	९३.०९

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा स्थानीय तहबाट संकलन तथा बाँडफाँट भई प्रदेश सरकारलाई प्राप्त भएको कुल राजस्व रु.१ अर्ब ८७ करोड रहेको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा २१ प्रतिशतले बढी हो। स्थानीय तहसंग बाँडफाँट भई प्राप्त राजस्वमा सबैभन्दा बढी घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर बापत रु. १ अर्ब ३९ करोड र दहत्तर बहत्तर विक्रिको आय बापत रु ४६ करोड प्राप्त भएको छ।

तालिका २.७

स्थानीय तहबाट सङ्कलन तथा बाँडफाँट हुने राजस्व (रु.करोडमा)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*	वृद्धिदर
घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१४८.०६	११०.९१	१२१.०४	१३९.०७	१४.९
मनोरञ्जन कर	०.०९	०.४३	०.५२	०.६७	२८.२
विज्ञापन कर	०.१८	०.६९	०.२८	०.९४	२४०.३
दहत्तर बहत्तरको विक्रि आय	२४.९५	२३.१३	३२.८७	४६.५२	४१.५
जम्मा	१७३.२७	१३५.१६	१५४.७१	१८७.२	२१

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट प्रदेश सरकारलाई समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान क्रमशः ९१.८ प्रतिशत र ६७.१ प्रतिशत तथा विशेष अनुदान र समपूरक अनुदान ४४.८ प्रतिशत र ४२.४ प्रतिशत निकासा भएको छ। नेपाल सरकारबाट कुल अनुदान ७९ प्रतिशत निकासा भएकोमा ७८.५ प्रतिशत यथार्थ प्राप्ति भएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन रहेको छ।

तालिका २.८

आ.व. २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानको लक्ष्य तथा प्रगति (रु.करोडमा)

सङ्घीय अनुदान	लक्ष्य	निकासा	यथार्थ प्राप्ति	निकासा %	यथार्थ प्राप्ति %
समानिकरण अनुदान	८२९	७६०	७६०	९१.८	९१.८
सशर्त अनुदान	४१९	२७३	२७३	६७.१	६५.२
विशेष अनुदान	७४	३३	३३	४४.८	४४.६
समपूरक अनुदान	८०	३४	३४	४२.४	४२.५
जम्मा	१४०२	११०८	११०१	७९.०	७८.५

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

प्रदेश सरकारलाई आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट कुल रु.११ अर्ब १ करोड यथार्थ अनुदान प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल रु.१० अर्ब ६९ करोड अनुदान प्राप्त भएको थियो। पछिल्लो आर्थिक वर्षमा घट्दै गईरहेको समानीकरण अनुदान आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा २५.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७ अर्ब ६० करोड प्राप्त भएको छ।

तालिका २.९
नेपाल सरकारबाट प्राप्त यथार्थ अनुदान (रु.करोडमा)

अनुदान	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
वित्तीय समानीकरण अनुदान	८०३	७४७	६०४	७६०
सशर्त अनुदान	६३९	५३५	३८९	२७३
विशेष अनुदान	३३	२४	५३	३३
समपूरक अनुदान	३८	३८	२३	३४
कुल जम्मा	१५१२	१३४५	१०६९	११०१

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदान खर्च नभई असारमसान्तभित्र रु.१ अर्ब ५० करोड निकास फिर्ता भएको र अनुदान फिर्ता गर्न बाँकी रकम रु.७ करोड ५३ लाख रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारले खर्च गर्न बाँकी रहेको रु.१ अर्ब ४३ करोड अनुदान नेपाल सरकारलाई फिर्ता गरेको थियो।

तालिका २.१०
नेपाल सरकारलाई फिर्ता हुने अनुदान (रु.करोडमा)

अनुदान	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
सशर्त अनुदान	१९८	९७	७९	७.५३
विशेष अनुदान	३०	२४	०.९५	
समपूरक अनुदान	३४	३६	६३	
कुल जम्मा	२६२	१५७	१४३	७.५३

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई कुल ८३.३१ प्रतिशत अनुदान निकास गरेको छ। नेपाल सरकारले लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई ९१.८ प्रतिशत समानीकरण अनुदान हस्तान्तरण गरेको भएतापनि प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई सत प्रतिशत समानीकरण अनुदान हस्तान्तरण गरेको छ।

तालिका २.११
आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा स्थानीय तहलाई वित्त हस्तान्तरण (रु.करोडमा)

वित्त हस्तान्तरण	विनियोजन	निकास	निकास प्रतिशत
समानीकरण अनुदान	९५.००	९५	१००
सशर्त अनुदान	११३.८३	९१.४६	८०.३५
विशेष अनुदान	१५.००	१०.८७	७२.४७
समपूरक अनुदान	९०.३०	६४.३७	७१.२८
जम्मा	३१४.१३	२६१.७	८३.३१

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई कुल अनुदान रु.२ अर्ब ६१ करोड हस्तान्तरण गरेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई रु. ३ अर्ब ८ करोड वित्तीय हस्तान्तरण गरेको थियो। प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण हुने अनुदान निरन्तर घट्दै गएको छ।

तालिका २.१२
स्थानीय तहलाई वित्त हस्तान्तरण (रु.करोडमा)

अनुदान	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
समानिकरण	७०.००	८५.००	७५.००	९५
सशर्त	११३.९०	१०२.७७	१२१.७८	९१.४६
विशेष	८५.८६	८८.९८	१५.५०	१०.८७
समपूरक	१५७.८८	१३५.६२	९५.७३	६४.३७
जम्मा	४२७.६५	४१२.३७	३०८.०१	२६१.७

*प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सवारी साधन कर बाँडफाँट तर्फ सबैभन्दा बढी क्रमशः घोराही उपमहानगरपालिका, तिलोत्तमा नगरपालिका र बुटवल उपमहानगरपालिकालाई रु. ४ करोड ३७ लाख, ३ करोड ६४ लाख र ३ करोड ४२ लाख रहेको छ।

तालिका २.१३
प्रदेश सरकारबाट बाँडफाँट भई सबैभन्दा बढी सवारी साधन कर प्राप्त गर्ने स्थानीय तह

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	सवारी साधन कर (रु.)
१	घोराही उपमहानगरपालिका	दाङ	४३७१६६९५.६७
२	तिलोत्तमा नगरपालिका	रूपन्देही	३६४५८९३९.३२
३	बुटवल उपमहानगरपालिका	रूपन्देही	३४२९३३५४.३२
४	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	बाँके	३३५३२२४१.६८
५	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	दाङ	३२७४८४८४.२२
६	लमही नगरपालिका	दाङ	२७३६९५५३.०६
७	शितगंगा नगरपालिका	अर्घाखाँची	२५०९१४६१.७७
८	बाँसगढी नगरपालिका	बर्दिया	२४५२६१३३.८२
९	बाणगंगा नगरपालिका	कपिलवस्तु	२३६४८७९०.२४
१०	रोल्पा नगरपालिका	रोल्पा	२३६३०७३६.२७

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सवारी साधन कर बाँडफाँट तर्फ सबैभन्दा कम क्रमशः मल्लरानी गाउँपालिका, थवाङ गाउँपालिका र गुल्मीदरवार गाउँपालिकालाई रु.३८ लाख, रु.३९ लाख र रु.५१ लाख रहेको छ।

तालिका २.१४

प्रदेश सरकारबाट बाँडफाँट भई सबैभन्दा कम सवारी साधन कर प्राप्त गर्ने स्थानीय तह

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	सवारी साधन कर
१	मल्लरानी गाउँपालिका	प्यूठान	३८६४३२८.३८
२	थवाङ गाउँपालिका	रोल्पा	३९५८६४४.५६
३	गुल्मी दरवार गाउँपालिका	गुल्मी	५१०१५८८.०९
४	रम्भा गाउँपालिका	पाल्पा	५२१४६१४.०८
५	परिवर्तन गाउँपालिका	रोल्पा	५२४२४०६.५७
६	दंगीशरण गाउँपालिका	दाङ	५२६७५५०.९४
७	मर्चवारी गाउँपालिका	रुपन्देही	५३६६१९८.१०
८	छत्रकोट गाउँपालिका	गुल्मी	५४२२१४१.८९
९	शुद्धोधन गाउँपालिका रु	रुपन्देही	५४६८४०९.०५
१०	ओमसतिया गाउँपालिका	रुपन्देही	५४७७६०३.०८

परिच्छेद -३
मन्त्रालय/निकायगत प्रगति विवरण

परिच्छेद -४

सवाल र सुझाव

४.१ सवाल

नेपालको संविधानको साझा अधिकार सूचीमा रहेका विषयमा संघीय सरकारबाट समयमै कानून वन्न नसक्दा र एकल सूचीमा रहेका क्षेत्राधिकारका विषयमा समेत सबै आवश्यक कानूनहरू वन्न नसक्दा प्रदेश सरकारको कार्यसम्पादनमा विभिन्न समस्याहरू देखिएका छन्। यसबाहेकका प्रमुख समस्याहरूलाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ:-

- ❖ वार्षिक कार्यक्रम कार्ययोजना प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न दरबन्दी अनुसार जनशक्ति अभाव देखिएको,
- ❖ लक्ष्यानुसार राजस्व सङ्कलन नहुदा प्रदेश सञ्चित कोषमा दबाब पर्न गई तोकिएको खर्चको लक्ष्य हासिल हुन नसकेको,
- ❖ प्रदेश सरकारको आयको दायरा साँघुरो रहेको,
- ❖ एकल अधिकारको सूचीमा पर्ने कर (कृषि आयमा लाग्ने कर) कार्यान्वयनमा आउन नसकेको,
- ❖ स्थानीय तहसँग बाँडफाँट हुने करहरू समेत प्रभावकारी हुन नसकेको, नदीजन्य पदार्थबाट प्राप्त हुने आयमा समस्या रहेको,
- ❖ विज्ञापन कर/मनोरञ्जन करको दायरा बढ्न नसकेको,
- ❖ आयोजना सङ्ख्या धेरै:
 - ५ लाख भन्दा कम बजेट विनियोजन भएका आयोजना संख्या ४३९२ रहेको,
 - १० लाख भन्दा कम बजेट विनियोजन भएका आयोजना संख्या ८२०६, रकम ४७० करोड रहेको,
 - बहुवर्षीय आयोजना/अधुरा आयोजना धेरै रहेको,
- ❖ आयोजना प्राथमिकीकरण कमजोर रहनु,
- ❖ बजेट अनुमान र यथार्थताबीच अन्तर रहदाँ रहदैँ बजेट आकार ठूलो निर्माण गरिनु,
- ❖ सञ्चालन विधि एकीन नभएका र क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका आयोजना समेत कार्यान्वयन गरिएको,
- ❖ सालबसाली रूपमा चालु खर्च निरन्तर बढिरहेको,
- ❖ सवारी साधन करमा समस्या रहेको (अन्य प्रदेशमा दर्ता हुने, कर अन्यत्र बुझाउने प्रयोग यस प्रदेशमा गर्ने)
- ❖ घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कको वास्तविक कारोबारसँग तादम्यता मिलाउन नसकेको,
- ❖ अन्य संभावित आयमा स्रोत पहिल्याउने र आय वृद्धि गर्ने कार्य हुन नसकेको,

- ❖ प्रदेशको बजेट तथा कार्यक्रममा स्पष्ट मापदण्ड र प्राथमिकताको अभाव देखिएको। केही मापदण्ड तथा नीतिगत व्यवस्था भएको भए तापनि कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको,
- ❖ प्रदेश स्तरीय योजना/कार्यक्रममा स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्ताहरू आकर्षित हुन नसकेको,
- ❖ संघबाट प्राप्त हुनुपर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदानमा करिब ९ प्रतिशतले कटौती हुदा लक्ष्य अनुसार बजेट कार्यान्वयन गर्न नसकिएको, साथै प्रदेश सञ्चित कोषमा दबाव पर्न गएको,
- ❖ स्थानीय तहमा वितरण गरिने अनुदान रकमको खर्च विवरण हेर्ने प्रणालीको विकास हुन नसकेको,
- ❖ स्थानीय तहले सङ्कलन गरेको साझा करको अद्यावधिक विवरण प्राप्त गर्ने संयन्त्रको विकास भई नसकेको साथै साझा करबाट संकलित रकम कतिपय स्थानीय तहहरूले समयमै दाखिला नगरेको, समन्वयमा अभाव देखिएको,
- ❖ प्रदेश र स्थानीय तह बीचको कोष प्रवाह संयन्त्र तयार हुन नसकेको।

४.२ सुझाव

- ❖ राजस्व वृद्धिको लागि स्थानीयतहलाई प्रभावकारी परिचालन गरी चुनहुंङ्गा खानी, गिटी बालुवा, विज्ञापन कर तथा मनोरञ्जन कर मार्फत कर वृद्धि गर्नुपर्ने ,
- ❖ राजस्व, खर्च तथा अनुदान व्यवस्थापन सम्बन्धी एकीकृत प्रणाली विकास गर्नुपर्ने,
- ❖ प्रदेशमा आन्तरिक तथा बाह्य लगानी आकर्षित गर्न नीतिगत कानूनी एवम् संस्थागत प्रबन्ध गर्दै लुम्बिनी प्रदेशलाई लगानीकर्ताको आकर्षणको केन्द्रको रूपमा अगाडि बढाउनुपर्ने,
- ❖ अधुरा आयोजना तथा कार्यक्रमको लागि आवश्यक स्रोत साधनको प्रबन्ध गरी त्यस्ता आयोजनाको संख्यालाई यथासम्भव न्यूनतम सीमामा कायम गर्नुपर्ने,
- ❖ स्थानीय तहमा वितरण गरिने अनुदान रकमको खर्चको विवरण हेर्ने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने,
- ❖ स्थानीय तहले सङ्कलन गरेको साझा करबाट सङ्कलित रकम समयमै दाखिला गराउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने
- ❖ प्रदेश कर तथा गैर कर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा संसोधन गर्नुपर्ने ,
- ❖ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को पुनरावलोकनका लागि पहल गर्नुपर्ने।
- ❖ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको पूर्व सहमति बिना थप आर्थिक दायित्व सिर्जना नगर्ने व्यवस्था कडाईका साथ लागु गर्ने,
- ❖ संघबाट प्राप्त हुने आयोजनामा लागत अनुमान अनुसारको बजेट प्राप्ति गर्न पहल गर्नुपर्ने,
- ❖ क्षेत्राधिकार भित्रका आयोजना मात्र कार्यान्वयन गर्ने,
- ❖ संचालन विधि र कार्यविधि तय गरेर मात्र आयोजना कार्यान्वयनको लागि खरिद प्रक्रियामा लैजाने,
- ❖ आयमुलक, रोजगारी उन्मुख र दिगो विकासमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने आयोजनाको प्राथमिकता कायम गरी कार्यान्वयन गर्ने,

- ❖ पूर्व तयारी पूरा नभएका र प्रतिफल नदिने (न्यून लाभ हुने) आयोजना तथा कार्यक्रम स्थगित गर्ने,
- ❖ बहुवर्षीय आयोजनालाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने,
- ❖ प्रदेशका गौरवका आयोजना र प्राथमिकता प्राप्त आयोजना कार्यान्वयनमा स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने,
- ❖ स्वीकृत कार्यक्रमको उद्देश्य फरक हुने गरी कार्यक्रम संशोधन तथा रकमान्तर नगर्ने,
- ❖ असुल उपर गर्नुपर्ने बेरुजु तथा सम्झौता र राजस्व सङ्कलनको कार्य प्राथमिकताका साथ अघि बढाउने,
- ❖ राजस्व सङ्कलन प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री, स्वचालित र पारदर्शी बनाउने,
- ❖ राजस्वका विद्यमान दरलाई समयानुकूल पुनरावलोकन गरी, लागत प्रभावित, पारदर्शी, वैज्ञानिक र व्यवस्थित बनाउने,
- ❖ घर जग्गाको कारोवारबाट प्राप्त हुने राजस्व यथार्थपरक बनाउन मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्ने,
- ❖ स्थानीय तहबाट सङ्कलन गरी प्राप्त हुने राजस्व प्राप्त भए नभएको अनुगमन गरी समयमै प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गर्ने ।
- ❖ आयोजना बैङ्कको कार्यान्वयन/MTEF अनुरूपको बजेट तादाम्यता कायम गर्ने ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय,
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल ।

फोन नं. ०८२-५९०४३७, ५९०४३८, ५९०२९८

Email: info.moeap@lumbini.gov.np

Website: moeap.lumbini.gov.np